

Preek over Johannes 2:13-22

Liturgie:

Votum en groet

Zingen: Ps. 125:1,2,3,4

De Tien Woorden

Zingen: Ps. 84:1,2,5

Gebed

Schriftlezing: Johannes 2:1-12

Zingen: Ps. 69:1,2,3

Tekst: Johannes 2:13-22

Preek

Zingen: Gez. 109:1,2,3,4

Gebed

Collecte

Zingen: Ps. 93:1,2,3

Zegen

Gehouden te: Baflo, 26-01-14 (9.30 u.)

Preek

Thema: Jezus leegt de tempel voor het ene offerdier: het Lam van God

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

1. Markant moment

Jezus' eerste werkweek als Gods Gezalfde zit er op. Er is in die zeven dagen heel wat gebeurd. Johannes de apostel heeft het ons, latere leerlingen, van dag tot dag verteld. Alleen over dag 6 schrijft hij niets op. Dat zal dan wel een sabbat geweest zijn, een rustdag, ook voor Jezus.

Dag 7 brengt duidelijk een hoogtepunt. (De eerste dag van onze week dus, een zondag.) Jezus redt het feest van twee jonge mensen in Kana, die getrouwd zijn. Hun feest dreigde in het water te lopen doordat de wijn oprakte. Jezus doet een wonder. Hij maakt water tot wijn. En het feest kan heel uitbundig doorgaan met de beste wijn die men ooit geschonken en gedronken heeft.

Johannes noteert de betekenis van deze gebeurtenis.

"Dit heeft Jezus in Kana, in Galilea, gedaan als eerste wonderteken; hij toonde zo zijn grootheid en zijn leerlingen geloofden in hem." (Joh. 2:11)

Johannes vestigt dus onze aandacht op dat eerste wonderteken van Jezus. Hij toont zijn grootheid, de heerlijkheid van de Zoon van God die de Mensenzoon is. Ook belangrijk is, dat Jezus' leerlingen - de eerste zes, die er dan al zijn - in hem geloven. Het eerste wonderteken dus.

Een paar hoofdstukken verder vertelt Johannes over een tweede wonderteken. Weer te Kana in Galilea: de genezing van de zoon van een hoveling uit Kafarnaüm. (Joh. 4:46-54) Hij noteert dan:

"Hij kwam tot geloof, hij en al zijn huisgenoten. Dit deed Jezus toen hij uit Judea naar Galilea was teruggekeerd; het was zijn tweede wonderteken."

In het tweede gedeelte van Johannes 2 gaat het, als we goed kijken en luisteren, ook om een teken, dat Jezus geeft. Nu aan een veel breder publiek en op een heel andere locatie. Nu niet een klein dorp in Galilea, maar de stad Jeruzalem. In het hart van de stad zelfs, de tempel van God de HEER.

Weer is het de bedoeling van Jezus om via dat teken geloof op te wekken bij de mensen. En dat gebeurt voor een deel ook. Zeker bij de leerlingen op de wat langere termijn.

Wij luisteren opnieuw naar Johannes

Het is een aantal dagen na de bruiloft te Kana. Jezus heeft met zijn familie – moeder en broers – en zijn leerlingen een aantal dagen doorgebracht in Kafarnaüm, waar onder andere de familie Zebedeüs woonde. Daar hebben ze zich voorbereid – mag je aannemen – op de pelgrimsreis naar Jeruzalem voor het jaarlijkse Paasfeest, Pesach. Jezus gaat op reis naar Jeruzalem. Hoe veelzeggend is dat.

Het is niet de eerste keer dat Jezus in de tempel komt voor Pesach. Andere jaren zal hij er ook geweest zijn. Van jongs af aan. Lucas vertelt van die ene keer dat Jezus als twaalfjarige jongen met zijn moeder en zijn vader mee was naar Jeruzalem. Hij blijft bewust achter in de tempel.

En als Maria en Jozef hem eindelijk vinden, zegt hij: "*Waarom hebt u naar me gezocht? Wist u niet dat ik in het huis van mijn Vader moest zijn?*" (Luc. 2:49)

In die woorden zit al een heel stuk emotie. Liefde voor zijn Vader en voor het huis van zijn Vader.

Dat komt versterkt terug in de woorden waarmee Jezus de duivenverkopers en hun levende handelswaar van het tempelplein wegjaagt:

"Weg ermee! Jullie maken een markt van het huis van mijn Vader!" (vs. 16)

Waarom treedt Jezus nu zo heftig op? Hij zal bij zijn eerdere bezoeken aan de tempel ook gezien hebben dat het tempelplein een markt was geworden. Het was dat bewuste paasfeest echt niet voor het eerst.

Jezus is nu voor het eerst als Gods Gezalfde in de tempel. Vervuld van de Heilige Geest, die op hem neergedaald is in de gedaante van een duif. Hij is naar de tempel gegaan in de wetenschap dat hij het Lam van God is, dat de zonde van de wereld wegneemt.

Een markant moment dus. Het gedoe op de tempelmarkt raakt hem dus extra. Het maakt in hem heilige verontwaardiging wakker.

Het is ook Gods tijd. Jezus vervult op deze manier het woord dat de HEER gesproken heeft door de dienst van Maleachi:

"Let op, ik zal mijn bode zenden; hij zal de weg voor mij effenen. Opeens zal hij naar zijn tempel komen, de Heer naar wie jullie uitzien, de engel van het verbond naar wie jullie verlangen. Komen zal hij - zegt de HEER van de hemelse machten." (Mal. 3:1)

Let op! zegt de HEER. Hij vraagt de aandacht van de mensen, van zijn volk. Ineens is hij er, de Heer naar wie de mensen uitzien. En hoe! De Heer komt naar zijn tempel, Jezus, het Lam van God.

2. Actueel teken

Het is voor Jezus geen aangename binnenkomst in de tempel, vervuld als hij is van de Heilige Geest. Het tempelplein is een marktplein geworden. Een pesachmarkt of paaskermis. Er vindt een levendige handel plaats in offerdieren: runderen, schapen en duiven.

En de wisselkantoren zijn ook volop in bedrijf. Daar kunnen de pelgrims uit het buitenland hun valuta omwisselen voor sjekels, het geld dat in het Joodse land geldig is. Of grootgeld voor kleingeld.

De tempel verdient ook goed aan die handel. De priesters hebben een flinke vinger in de pap. Zij moeten de dieren keuren. Want aan offerdieren mag geen gebrek zitten. Levert de nodige provisie op.

Jezus ziet het met lede ogen aan. Er vaart een heilige verontwaardiging in hem. Zijn toorn wordt erdoor opgewekt, de toorn van het Lam. (Die uitdrukking gebruikt Johannes later in de Openbaring.)

Jezus pakt wat stukken touw – is er genoeg voorhanden op een veemarkt – knoopt er een zweep van en verjaagt de runderen en schapen van het tempelplein. Je ziet het gebeuren. Hij geeft de stieren met zijn zweep een tik op de bil en die gaan op de loop. Verderop gaat een aantal schapen in de richting van de tempelpoort. En de veehandelaars er achter aan. De duivenverkopers krijgen de opdracht om hun manden met vogels mee te nemen. 'Weg ermee. Van het tempelplein af!' – Jezus laat de vogels dus niet wegvliegen. –

En de tafels van de geldwisselaars kiepert Jezus ondersteboven. De keurige stapeltjes met munten in vreemde valuta rollen op de grond. Geld moet rollen, niet waar!

Jezus zegt ook wat hem drijft. Tegen de duivenverkopers. En in feite tegen alle mensen op het tempelplein: "*Jullie maken een markt van het huis van mijn Vader!*" Wat het heiligdom van God moet zijn, het huis van God, mijn Vader, dat is omgebouwd tot markthal of groothandelsgebouw. Dat kan Jezus, de Zoon van God, niet hebben.

Dat toont hij door dit teken: het schoonvegen van het tempelplein, het leeg maken van de tempel. Alle offerdieren weg uit de tempel. Het gaat Jezus niet om de mensen die weg moeten uit de tempel. Maar weg met de offerdieren! De hele handel.

Ik noem het een actueel teken. Dat zal ik proberen uit te leggen.

De Joodse leiders – de Joden, zegt Johannes – hebben met stijgende verbazing gekeken naar de actie van Jezus. Zij reageren met een vraag:

"Met welk teken kunt u bewijzen dat u dit mag doen?"

Zo vertaald vragen de Joden dus om een teken, waarmee Jezus zijn optreden moet legitimeren. Ze zouden dan een teken bovenop een teken vragen.

Maar dat is het toch niet. Jezus antwoordt ook niet door een nieuw teken te geven.

Hij doet zelfs een raadselachtige uitspraak die nog meer te denken geeft.

De gelovige Joden hebben Jezus' optreden gezien als een profetische actie, waarmee hij mensen aan het denken wil zetten.

Daar vragen ze belangstellend naar. "Welk teken bent u ons aan het tonen, dat u dit doet?" ¹

Ze vragen niet om een teken. Want dat teken hebben ze al gekregen: Jezus leegt de tempel. Hij ruimt het tempelplein leeg. Alle handel weg! Alle offerdieren weg!

Een actueel teken is het. Gewoon vandaag, op dat moment, daar in de tempel te Jeruzalem, in het huis van Jezus' Vader

'Wat wilt u ons daarmee zeggen? Geef ons uitleg, alstublieft.'

Jezus leegt de tempel voor het ene offerdier: het Lam van God.

3. Raadselachtige duiding

Wij zijn even belangstellend naar de betekenis van Jezus' tekenende optreden als de Joden toen op het tempelplein. Wat wil Jezus ons ermee zeggen?

Wij hebben het voordeel dat wij het verdere verloop van het verhaal al kennen.

Johannes heeft het ook voor ons opgeschreven. En we hebben het gelezen.

En ik heb geprobeerd het samen te vatten in het thema van de preek. (Zie boven.)

---

¹ Dr. P.H.R. van Houwelingen, *Johannes Het evangelie van het Woord*, Kampen 1997, p. 86.

Wij begrijpen intussen dat Jezus' iets wil duidelijk maken over wie hij is in relatie met het huis van zijn Vader. En dat hij vooruitwijst naar zijn kruis en zijn opstanding. Johannes heeft die lijn leren trekken.

De leerlingen, die erbij waren, hebben aanvoeld wat Jezus dreef. En ze hebben in hun gedachten de link gelegd met woorden uit de Bijbel. Uit de Psalmen in dit geval. Johannes schrijft:

"Zijn leerlingen dachten aan wat er geschreven staat: 'De hartstocht voor uw huis zal mij verteren.'" (vs. 17)

Ze halen het, met een kleine wijziging, uit Psalm 69:10.

Waar denkt u aan als u deze woorden leest? Waarschijnlijk aan gloeiende ijver voor het huis en de dienst van God, die een enorme impact op jou en je gezondheid heeft.

Bedoelen deze woorden te zeggen, dat Jezus' hartstocht voor Gods huis zo groot is, dat hij als het ware van binnenuit opbrandt en verteerd wordt? Zoals een brandende kaars licht en warmte geeft, maar ondertussen steeds kleiner wordt en op den duur uitgaat? Veroorzaakt die hartstochtelijke ijver een burn-out? (Dat is dat je opgebrand bent en je energie compleet verbruikt hebt.)

Laten we eens kijken wat David zegt in Psalm 69. We nemen de regels voor en na dit citaat ook mee. Dat helpt om het te verstaan.

*"Om u moet ik smaad verduren
en bedekt het schaamrood mijn gezicht.
Ik ben voor mijn broers een vreemde geworden,
een onbekende voor de zonen van mijn moeder.
De hartstocht voor uw huis heeft mij verteerd,
de smaad van wie u smaadt, is op mij neergekomen." (Ps. 69:8-10)*

David zingt in de psalm over het lijden dat zwaar op hem afkomt. In zijn lijden ondervindt hij ook de miskenning door zijn broers en de smaad van zijn vijanden. Dat komt niet van binnenuit, maar van buitenaf. Hij is een vreemde geworden voor de mensen in zijn naaste omgeving. En de laster komt op hem neer, omdat hij brandt van ijver voor het huis van de HEER.

Dat is Jezus op het lijf geschreven.

De hartstocht voor het huis van zijn Vader zal Jezus letterlijk verteren. Zijn tegenstanders slaan de hand aan hem en brengen hem ter dood. De dood aan het kruis. Over een jaar of drie. Hij zal zichzelf ook als een offer geven voor zijn volk. Hij is het echte paaslam dat geslacht gaat worden.

"Kijk, het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt."

Kijk, daar staat hij, open en bloot en in volle glorie op het tempelplein. Alle andere offerdieren zijn aan de kant geschoven, van het tempelplein verwijderd. Met als gevolg, dat de tempeldienst met alle offers tijdelijk stilgelegd wordt.

Jezus leegt de tempel voor het ene offerdier: het Lam van God. En dat is hij zelf. Dat is het teken dat hij geeft. En hij toont zijn grootheid als de echte Mensenzoon, als de echte Dienaar van de HEER, die alles over heeft voor zijn volk. Tot zijn leven aan toe.

Herkennen de Joden dat direct en zondermeer? Nee, duidelijk niet. Maar ze moeten er wel over nadenken. Dat stimuleert Jezus door onder het teken zijn woord te zetten. Een woord als een raadselspreuk. Je hersens kraken als je erover nadent. Een woord dat zich alleen door het geloof laat verstaan, laat pakken.

"Jezus antwoordde hun: 'Breek deze tempel maar af, en ik zal hem in drie dagen weer opbouwen.'" (vs. 19)

Let in deze zin even op de verschillende handelende personen. 'Breken jullie deze tempel maar af, en ik zal hem in drie dagen weer opbouwen.'

De Joden zullen dit bijzondere heiligdom afbreken, maar Jezus zal het in een super hoog tempo weer opbouwen. In drie dagen maar liefst. Zij zijn de brekers, hij is de bouwer.

Dat snappen Jezus' gesprekspartners totaal niet. Ze weten, dat er al 46 jaar aan dit tempelcomplex gebouwd is. Het is een gigantisch mooi project, die tempel van Herodes. En op dat moment is het nog niet eens klaar. Misschien staan er nog wel steigers, waar bouwvakkers werken aan de constructie of de afwerking.

[De bouw van de tempel is pas klaar in het jaar 63 na Christus. Dat is ruim 30 jaar na het moment dat Johannes beschrijft. En in het jaar 70 wordt de tempel verwoest door de Romeinen.]

"Zesenvestig jaar heeft de bouw van deze tempel geduurd, 'zeiden de Joden, 'en u wilt hem in drie dagen weer opbouwen?'" (vs. 20)

Wat Jezus beweert is voor de mensen in de tempel een volstrekte onmogelijkheid. Want ze zijn te geconcentreerd op een stenen bouwwerk, om de geestelijke betekenis van Jezus' woorden te verstaan.

Jezus geeft geen verdere verduidelijking. Zo blijven zijn woorden hangen in de tempel en in de gedachten van een aantal Joodse leiders.

Dat blijkt drie jaar later in het proces tegen Jezus voor de hogepriester en het Sanhedrin. Dan proberen twee valse getuigen het met deze verklaring:

"Die man heeft gezegd: 'Ik kan de tempel van God afbreken en in drie dagen weer opbouwen.'" (Mat. 26:61)

Hier geldt het Nederlandse spreekwoord: Ze hebben de klok wel horen luiden, maar ze weten niet waar de klepel hangt. Hun weergave van Jezus' woorden is niet correct.

Wat zegt Jezus dan wel? Wat bedoelt hij met zijn onderschrift onder het teken dat hij toont?

4. Later geloof

Johannes geeft in zijn boek telkens duidingen van Jezus' woorden en wondertekenen vanuit zijn eigen perspectief, zoveel jaar later. Dat is dus na de kruisdood en de opstanding van Jezus.

Dat is hier in ons tekstgedeelte ook zo. Pas later verstaan de leerlingen het en zij geloven eens te meer in Jezus, de Zoon van God.

"Maar hij sprak over de tempel van zijn lichaam. Na zijn opstanding uit de dood herinnerden zijn leerlingen zich dat hij dit gezegd had, en zij geloofden de Schrift en alles wat Jezus gezegd had." (vs. 21,22)

De tempel van zijn lichaam, dat is de verbinding tussen het gelege tempelplein met dat ene offerdier en het echte heiligdom van God, dat de Joden ruïneren, maar dat Jezus in een hemels tempo weer herbouwt bij zijn opstanding uit de doden. Na Pasen is het raadselachtige woord van Jezus voor de leerlingen ontsloten. Toen begrepen ze het pas echt, in het licht van de Bijbel en door de Heilige Geest, waar het eerst nog onbegrepen op hun harde schijf lag opgeslagen.

"En zij geloofden de Schrift en alles wat Jezus gezegd had."

Dat staat voor de leerlingen dus op hetzelfde niveau, de Schrift en de woorden van Jezus. Allebei woord van God. Allebei geloof waardig.

We herkennen hier weer de rode draad van Johannes' boek. Alles is opgeschreven met de bedoeling, dat u gelooft in Jezus Christus.

In zijn lijden en zijn opstanding toont Gods Gezalfde zijn grootheid als de Zoon van God en de Mensenzoon.

Gelooft u in hem?

En - om over na te denken - hoe gaan wij om met de heiligheid van het huis en de dienst van de Heer? Welke ijver leggen wij aan de dag? En is Gods Gezalfde Jezus alles voor ons?

Amen.